

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено

на засіданні катедри української мови
імені проф. Івана Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

(протокол № 1 від 31 серпня 2023р.)

Завідувач катедри З.О. Купчинська

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

“Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія”,

що викладається в межах ОПП “Українська мова та література”

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі

спеціальності 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.01 Середня освіта (українська мова та література)

**Силабус курсу «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія.
2023/2024 навчального року**

Назва курсу	Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія.
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта. Спеціалізація Українська мова і література
Викладачі курсу	доц. Костів О. М.
Контактна інформація викладачів	oksana.kostiv@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	середа (15.00) ауд. 234
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/suchasna-ukrajinska-literaturna-mova-3
Інформація про курс	<p>Завданням курсу «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія», який призначений для студентів спеціальності «середня освіта», є розкриття тих внутрішніх законів, які зумовили будову морфемної і словотвірної системи на синхронному зрізі. Цей курс забезпечує всебічне розуміння явищ морфеміки і словотворення на сучасному рівні розвитку, принцип науковості під час викладання рідної мови у середній школі, готує студента-філолога до свідомого засвоєння курсу «Сучасна українська літературна мова» і викладання у школі.</p> <p>Морфеміка і дериватологія – важливий і необхідний компонент програми професійної філологічної освіти. Вивчаючи цю складну філологічну дисципліну, студенти натрапляють на значні труднощі: низка морфонологічних явищ та історичні зміни (спрощення, ускладнення, перерозклад) в морфемній будові ускладнюють морфемне членування слів. Висвітлення дискусійних питань дериватології, зокрема діахронних і синхронних способів словотворення, визначення мотивувальних зв'язків похідних слів, питання множинної похідності та ін.</p>
Коротка анотація курсу	<p>Курс «Сучасна українська літературна мова. Морфеміка і дериватологія» призначений для студентів спеціалізації середня освіта другого року навчання. Як частина обов'язкової програми він дає студентові комплексні знання з морфемної і словотвірної системи української мови, її структури, національної самобутності, готує до вивчення курсу морфології української літературної мови, методики викладання української мови в середній школі, вчить аналізувати явища, процеси і закономірності розвитку сучасної української мови на морфемному і словотвірному рівнях, усвідомлювати їхню суть. Завдання курсу "Морфеміка і дериватологія" – показати закономірності розвитку морфемної і</p>

	словотвірної систем української мови, з'ясувати особливості викладання курсу в середній школі.
Мета та цілі курсу	<p>Мета курсу – ознайомити студентів із особливостями морфемної та словотвірної будови української літературної мови на синхронному зрізі та труднощами морфемного і словотвірного аналізу в шкільному курсі української мови</p> <p>Завдання – навчити студентів аналізувати морфемну та словотвірну будову слів як основних лексичних одиниць, допомогти студентові засвоїти основні закони конструювання морфемних структур, особливості словотвірних процесів на сучасному етапі, з'ясувати взаємодію між окремими структурними мовними явищами морфемного і словотвірного рівнів, зрозуміти загально внутрішні і часткові закони мови, які зумовлюють особливості морфемної і словотвірної систем сучасної української літературної мови, аналізувати ті морфонологічні явища, які ускладнюють морфемний розбір слова, з'ясувати особливості вивчення морфемної і словотвірної будови слів у шкільному курсі української мови.</p> <p>Курс «Морфеміка і дериватологія» має загальнотеоретичні й практичні цілі.</p> <p>Загальнотеоретичні цілі курсу полягають в тому, щоб навчити студента розуміти закономірності функціонування морфемної і словотвірної підсистем української мови в синхронії; уміти пояснити історичні процеси в цих підсистемах і їхні наслідки.</p> <p>Практичні цілі курсу – навчити студентів робити повний графічно-описовий морфемний і словотвірний аналіз слова. Загальнотеоретичні й практичні цілі курсу «Морфеміка і дериватологія» є кінцевим досягненим результатом діяльності викладача і студента, до якого привела визначена мета навчального курсу.</p> <p>Вивчення вказаної дисципліни передбачає формування таких загальних компетентностей:</p> <p>ЗК 4. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою.</p> <p>ЗК 10. Цінування різноманітності та мультикультурності. Усвідомлена повага до різноманіття культур.</p> <p>ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>Фахові</p> <p>ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p>

- ФК 3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.
- ФК 4 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ФК 8. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- ФК 9. Розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.
- ФК 10. Професійні знання й уміння з обраної спеціалізації.
- ФК 11. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту (залежно від обраної спеціалізації).
- ФК 12. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК 13. Розуміння значення всіх підсистем мови для вироблення вмінь аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ФК 14. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.
- ФК 15. Розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних сферах (жанрово-стильова диференціація мови).
- ФК 16. Здатність здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ФК 17. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мови.
- ФК 18. Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах *результатів навчання*

- ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- ПРН 4. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- ПРН 5. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.
- ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.
- ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
- ПРН 10. Виділяти галузі філології й окреслювати коло їх основних проблем.

	<p>ПРН 11. Знати систему мови.</p> <p>ПРН 13. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 14. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>ПРН 15. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 17. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p> <p>ПРН 18. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>ПРН 19. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.</p> <p>ПРН 20. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 21. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).</p> <p>ПРН 22. Планувати і здійснювати дослідження в галузі філології на належному рівні</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>ОСНОВНА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білоус М., Вербовська І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови. Практикум: для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 157 с. 2. Бабій І.М., Лісняк Н.І. Українська мова. Морфеміка і словотвір: навч. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 3. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К., 1987. 4. Вакарюк Л.О. Українська мова. Морфеміка і словотвір: [навч. посіб.] / Л.О. Вакарюк, С.Є. Панцьо. – [Вид.2-ге, переробл. і доп.]. – Тернопіль, 2010. – 200с. 5. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: [підручник] / О.Я. Лаврінець, К.С. Симонова, І.А. Ярошевич; за ред. О.Я. Лаврінець. – К., 2019. – 524 с. <p>ДОДАТКОВА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К., 1987. 2. Бойко В.М. Давиденко Л.Б. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: [навч. посіб.] / В.М. Бойко, Л.Б. Давиденко. – Київ: Академвидав, 2014. – 248 с. 3. Вакарюк Л.О. Українська мова. Морфеміка і словотвір: [навч. посіб.] / Л.О. Вакарюк, С.Є. Панцьо. – [Вид.2-ге, переробл. і доп.]. – Тернопіль, 2010. – 200с. 4. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у гермінах. – Тернопіль, 2007. – 260 с.

	<p>5. <i>Гортинич В.О.</i> Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999.</p> <p>6. <i>Гримашевич Г.І.</i> Сучасна українська літературна мова. Морфемологія. Дериватологія. – Житомир, 2008. – 88 с.</p> <p>7. <i>Карпіловська Є.А.</i> Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. – К.: Укр. енциклоп. ім.М.П. Бажана, 2002.</p> <p>8. <i>Клименко Н.Ф.</i> Основи морфеміки сучасної української мови. - К., 1998</p> <p>9. <i>Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А.</i> Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К., 1998.</p> <p>10. <i>Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський Є.С., Недозим Т.І.</i> Словник афіксальних морфем сучасної української мови. – К., 2005.</p> <p>11. <i>Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.В.</i> Шкільний словотвірний словник сучасної української мови. – К.: Наукова думка, 2005.</p> <p>12. <i>Ковалик І.І.</i> Дериватологія (словотвір) як самостійна лінгвістична дисципліна та її місце у системі науки про мову // Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Вибрані праці. – Івано-Франківськ-Львів, 2007. – Ч.1. – С.170-236.</p> <p>13. <i>Ковалик І.І.</i> Основні проблеми вчення про словотвір // Українська мова і література в школі. – 1970. – № 10-11. – С.22-30.</p> <p>14. <i>Плющ М.Я.</i> Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: [підручник] / М.Я.Плющ. – К., 2010. – 327 с.</p> <p>15. <i>Полюга Л.М.</i> Словник українських морфем. – Львів, 2003.</p> <p>16. <i>Сегін Л.</i> Сучасна українська літературна мова: Морфеміка, словотвір, морфонологія: [тестові завдання] / Л. Сегін. – Слов'янськ, 2009. – 90 с.</p> <p>17. <i>Сікорська З.С.</i> Сучасна українська мова. Словотвір і морфеміка. – Луганськ, 2000.</p> <p>18. <i>Сікорська З.С., Шартило Б.А.</i> Про інтерфікси та інтерфіксацію // Українське мовознавство. – 1977. – Вип. 5. – С.42-54.</p> <p>19. <i>Сікорська З.С., Шартило Б.А.</i> Твірні слова і твірні основи // УМЛШ. – 1976. - №10. – С.34-43.</p> <p>20. Словотвір сучасної української літературної мови / [відп. ред. М. А. Жовтобрюх]. – К., 1979. – 406 с.</p> <p>21. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: [підручник] / О.Я. Лаврінець, К.С. Симонова, І.А. Ярошевич; за ред. О.Я. Лаврінець. – К., 2019. – 524 с.</p> <p>22. <i>Яценко Т.І.</i> Морфемний аналіз: Словник-довідник: У 2т. – К., 1980. – Т.1. – 356 с.; 1981 – Т.ІІ. – 352 с.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (3)
Обсяг курсу	<p>Морфеміка. Частково: морфонологія, морфотактика. Дериватологія.</p> <p>Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 32 годин лекційних, 32 годин практичних занять і 26 години самостійної роботи. 3 кредити ЄКТС. 2 модулі.</p>

**Очікувані
результати
навчання**

Студент повинен

а) з н а т и:

- основні одиниці морфемної підсистеми української мови та їх реалізація у шкільному курсі української мови;
- класи морфем за місцем розташування у слові, їхньою роллю, функціональними ознаками, походженням, структурою;
- історичні процеси в морфемній будові слів, їхні причини та наслідки;
- закономірності сполучуваності морфем в українських словах;
- основні поняття дериватології та їх реалізація у шкільному курсі української мови;
- відмінність словотвірної будови від морфемної, методи та прийоми їх дослідження;
- основні способи словотворення та їх реалізація у шкільному курсі української мови;
- основні поняття словотвірної системи та її національну специфіку;
- дослідження морфемної та словотвірної будови сучасної української мови: стан і перспективи;
- розуміти особливості вивчення морфемної будови слів у шкільному курсі української мови;
- аналізувати основні проблеми вивчення словотвору у шкільному курсі української мови.

б) у м і т и:

зробити морфемний аналіз слова:

- виділити у слові морфи і віднести їх до морфеми;
- охарактеризувати виділені морфи за всіма класифікаційними ознаками;
- виявити історичні зміни в морфемній будові слова;
- визначити твірну базу й твірну основу (основи);
- визначити словотворчий формант;
- визначити словотвірне значення похідного слова та його тип;
- охарактеризувати морфологічні явища, які беруть участь у творенні слова;
- визначити, до якого словотвірного типу належить похідне слово;
- побудувати словотвірний ланцюжок, словотвірну парадигму, словотвірне гніздо;
- дотримуватися принципу науковості у вивченні словотвірної будови похідних слів у шкільному курсі української мови.

Вивчення вказаної дисципліни передбачає формування таких **загальних компетентностей:**

ЗК 1. Уміння спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.

ЗК 3. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації

особистості.

ЗК 4. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ЗК 14. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахових компетенцій:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 8. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 9. Розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК 10. Професійні знання й уміння з обраної спеціалізації.

ФК 11. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 12. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Розуміння значення всіх підсистем мови для вироблення вмінь аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ФК 14. Здатність створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 15. Розуміння комунікативної діяльності як реалізації функцій мови в різних суспільних сферах (жанрово-стильова диференціація мови).

ФК 16. Здатність здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 17. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мови.

ФК 18. Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово.

	<p>Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах <i>результатів навчання</i></p> <p>ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>ПРН 4. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.</p> <p>ПРН 5. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.</p> <p>ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 10. Виділяти галузі філології й окреслювати коло їх основних проблем.</p> <p>ПРН 11. Знати систему мови.</p> <p>ПРН 13. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. ПРН 14. Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p> <p>ПРН 15. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 17. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p> <p>ПРН 18. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>ПРН 19. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.</p> <p>ПРН 20. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 21. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).</p> <p>ПРН 22. Планувати і здійснювати дослідження в галузі філології на належному рівні</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Морфема, морф, аломорф, варіант морфеми; корінь, вільний/зв'язаний корінь, афікс, префікс, суфікс, закінчення, постфікс, конфікс, інтерфікс, аброморфема, афіксоїд, основа; спрощення, ускладнення, перерозклад, морфемна структура, закони конструювання морфемних структур, морфемна довжина, морфемна глибина, морфемний аналіз. Словотвірна будова, непохідне/похідне слово, твірна основа, словотворчий формант,</p>

	морфологічні явища; спосіб словотворення, афіксальні, безафіксні, змішані способи словотворення, словотвірна категорія, словотвірний тип, словотвірна парадигма, словотвірне гніздо., словотвірний аналіз.
Формат курсу	Очний,
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Цикл курсів з фонетики і граматики української мови, української лексикології та діалектології, загального мовознавства, вступу до слов'янської філології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Курс «Морфеміка і дериватологія» передбачає застосування наукових і навчальних методів, що виявляються у таких прийомах: описовий метод (прийоми систематизації, трансформації) буде поєднано зі структурним (вичленовування одиниць словотвірної системи), із конструктивним (моделювання словотвірних пар і словотвірних парадигм), з елементами порівняльно-історичного методу (прийоми хронологізації, внутрішньої реконструкції) для висвітлення фактів з історії мови і розкриття історичних, часом етимологічних причин явищ певного часового зрізу чи сучасного стану. Застосування загальнонаукових підходів індукції, дедукції і гіпотези; діахронного і синхронного підходів, а також методики проведення словотвірного аналізу з урахуванням структурно-семантичних особливостей словотворчого процесу на лекційних, практичних і самостійних заняттях реалізується завдяки пояснювально-ілюстративному, репродуктивному, науково-дослідницькому методам, методам тренувальних вправ, словесним і наочним прийомам.
Необхідне обладнання	Проектор, комп'ютер, електронні схеми.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • модулі: 20 семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100.
Питання до екзамену.	<ul style="list-style-type: none"> • Шкільний курс морфеміки і словотвору, основні проблеми. • Поняття морфеми. Морф, аломорф і варіант морфеми. • Корінь слова й кореневе слово. • Первинні та вторинні корені. • Зв'язані корені. • Прості та складні афікси. • Нульові й субстанційні морфеми.

- Регулярні й унікальні морфеми.
- Класифікація морфем за походженням.
- Поділ афіксів за функціями.
- Погляди мовознавців на походження суфіксів.
- Походження префіксів в українській мові.
- Типи флексій.
- Інтерфікс та його роль у складі слова.
- Постфікси та їхні функції.
- Омонімія, синонімія, антонімія афіксів.
- Поняття афіксоїда.
- Префікси та префіксоїди в українській мові.
- Суфікси й суфіксоїди в українській мові.
- Поняття аброморфеми.
- Поняття морфемної будови слова.
- Спрощення морфемної будови.
- Перерозклад морфемної будови.
- Ускладнення морфемної будови.
- Поняття словозмінної основи, її структурні типи у

шкільному курсі..

- Подільність основи й подільність слова.
- Накладання морфем.
- Поняття морфемної глибини слова.
- Поняття морфемної довжини слова.
- Асиметричність і симетричність морфемної будови

слова.

- Морфемний, словотвірний та етимологічний розбори у

шкільному курсі української мови.

- Морфемний розбір, його завдання у шкільному курсі

української мови..

- Принципи проведення морфемного розбору у шкільному

курсі української мови..

- Явища, які ускладнюють морфемний розбір.
- Дослідження морфемної будови української мови на

сучасному етапі.

- Морфемно-словотвірний фонд української мови.

	<ul style="list-style-type: none"> • Дериватологія, словотвір, словотворення. • Внесок проф.І.І.Ковалика в розвиток дериватології.. • Способи словотворення, їх класифікація. • Особливості афіксального словотворення, його різновиди. • Синхронні й діахронні способи словотворення. • Особливості складного способу, його різновиди. • Особливості морфолого-синтаксичного й семантичного способів. • Змішані способи словотворення. • Словотвірна семантика, типи словотвірних значень • Твірна база, твірна основа. • Словотворчий формант. • Система словотвору. Словотвірний тип, словотвірна категорія, словотвірна модель, словотвірний розряд, клас у шкільному курсі української мови.. • Словотвірна пара, ланцюжок, парадигма; словотвірне гніздо.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І				
1 т.	<p>Вступ</p> <p>1. Предмет і об'єкт морфеміки. Поняття морфеми. Морф, аломорф, варіант морфеми.</p> <p>2. Характеристика морфемних і словотвірних словників. Словники у шкільному курсі.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>	<p>Ковалик І. «Про морфеми (морфи) у сфері мови і мовлення»; Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система// Мовознавство. -1990. -№6. 6 год</p>	26 вересня
2 т.	<p>1.Класифікація морфем. Кореневі й афіксальні морфеми. Дотримання принципу науковості під час виділення морфем у шкільному курсі української мови.</p> <p>2.Принципи виділення морфем у слові. Морфемний поділ запозичених слів. Дотримання принципу науковості під час виділення морфем у шкільному курсі української мови.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>	<p>Возний Т.М. До питання про генезис і функції афіксів//Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип 18. – 1988</p> <p>Городенська К.Р. Про префікси і префіксоїди в українській</p>	6 жовтня

				мові // Мовознавств о. – 1986. - №1. бгод.	
3.т.	<p>1.Види афіксів за місцем розташування в слові. Корінь слова. Види коренів. Труднощі виділення коренів у шкільному курсі української мови</p> <p>2.Характеристика коренів української мови</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>	Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова -2003. - №3-42 3год.	
4 т.	<p>1.Типи афіксів за функціями. Функції дериваційних морфем. Типи морфем за походженням, частиномовною належністю, структурою</p> <p>2.Характеристика афіксів. Префікс і суфікс.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>		
5т.	<p>1. Поняття основи слова, її структурні типи. Ступінь подільності основи й слова. Морфемний розбір слова, принципи й послідовність його проведення</p> <p>2. Характеристика закінчень, постфіксів та інтерфіксів.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>		

6 т.	<p>1.Морфемна будова слова. Історичні зміни в морфемній будові слів української мови. Основні типи морфемних структур у сучасній українській мові в межах різних частин мови, їх особливості у шкільному курсі..</p> <p>2.Характеристика історичних змін у морфемній будові слова.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>		
7 т.	<p>1.Закономірності конструювання морфемних структур українських слів. Морфемна довжина і глибина слова.. Національні особливості морфемної будови української мови</p> <p>2.Морфемний розбір слів різних частин мови. Виділення морфем у шкільному курсі української мови.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>		
8т.	<p>1. Морфонологія , її об'єкт і завдання. Поняття морфонемі і субморфа. Основні морфонологічні явища (чергування фонем, усичення твірної основи, накладання морфем та ін..) і їхні функції. у шкільному курсі української мови.</p> <p>2. Морфонологія , її об'єкт і завдання. Поняття морфонемі і субморфа. Основні морфонологічні явища (чергування фонем, усичення твірної основи, накладання морфем та ін..) і їхні функції. у шкільному курсі української мови.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.</p> <p>Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – 183с</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с.</p>		
	2.Модульний контроль (контрольна робота).		Морфемний розбір слів (тестові завдання)		
9. т.	<p>МОДУЛЬ II</p> <p>1.Дериватологія як розділ мовознавства.</p>	лекція	Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці....	Грепчук В.В. Формування	9 т.

	<p>її об'єкт, проблематика і зв'язок з іншими розділами мовознавства. З історії становлення дериватології. Внесок І.Ковалика в розвиток дериватології. Основні поняття дериватології. Словотвірна пара й поняття словотвірної похідності. Типи словотвірної похідності.</p> <p>2.Визначення напрямку словотвірної похідності.</p>	практичне заняття	<p>Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. -2007.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с</p>	<p>основоцентрично і дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентрично і дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007. –С.19-28.</p> <p>Грепчук в.В. Семантична дериватологія: передумови формування і перспектива //Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ. – Вип.ХУ –ХУІІІ.- С.3-11 5 год.</p>	
10 т.	<p>1.Структурно-граматичні види вихідних одиниць. Поняття словотвірної будови слова. Види формально-змістових відношень між твірним і похідним.</p> <p>2.Словотвірний розбір слів, утворених афіксацією (суф., префікс., постфікс., флекс.способами) у шкільному курсі. .</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с</p>		
11 т.	1. Синхронні й діахронні способи словотворення. Афіксальний спосіб словотворення та його різновиди.	лекція	<p>Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина</p>		

	2.Словотвірний розбір слів, утворених комбінованими способами (преф.-суфікс., префікс.-постф., суфікс.- постф., преф.-суфікс.-постф., преф. –флекс. та ін..) у шкільному курсі. .	практичне заняття	Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007. Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с		
12 т.	1.Фразеологічність семантики похідного слова. Словотвірне значення та його типи. 2.Словотвірний розбір слів, утворених складним способом (чисте основоскл.,зрощення, аббревіація) у шкільному курсі. .	лекція практичне заняття	Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979. Грещук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грещук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007. Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с	КлименкоН.Ф.С ловотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. К. 1984; 8год Невідомська Л.Л.Ще раз про сутність лексико-семантичної деривації //Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ, 2002 – С.105- 117 бод.	12 т.
13 т.	1. Безафіксні і змішані способи словотворення. 2.Словотвірний розбір слів, утворених морфолого-синтаксичним і лексико-семантичним способами у шкільному курсі. .	лекція практичне заняття	Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979. Грещук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грещук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007. Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с		

14 т.	<p>1. Поняття словотвірної системи. Словотвірна категорія, словотвірний тип, словотвірна модель.</p> <p>2. Зіставна характеристика словотвірної будови слів із діахронного й синхронного погляду.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. -2007.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с</p>		
15 т.	<p>1. Продуктивні способи творення іменників, прикметників,прислівників і дієслів</p> <p>2.Визначення словотвірних моделей і словотвірних типів у шкільному курсі.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с</p>		
16 т.	<p>1. Національна специфіка словотвірної системи української мови. Словотвірний аналіз у шкільному курсі вивчення української мови.</p> <p>2. Зіставна характеристика морфемної й словотвірної будови похідних слів у шкільному курсі.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p>	<p>Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці.... Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.</p> <p>Грепчук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грепчук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з основоцентричної дериватології. – Івано-Франківськ. - 2007.</p> <p>Білоус М., Кузьма І. Морфеміка й дериватологія сучасної української літературної мови: Практикум для студентів українського відділення філологічного факультету. – Львів, 2014. – 156с</p>		
	Модульний контроль		Тестові завдання		